

МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ І ПРОГНОЗУВАННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАТРОННИХ СИСТЕМ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	13 Механічна інженерія
Спеціальність	131 Прикладна механіка
Освітня програма	Прикладна механіка
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік підготовки, семестр	2 курс, викладається в одному семестрі (осінній)
Обсяг дисципліни	5 кредитів ЄКТС, лекцій 36 год, лабораторних робіт 18 год, практичних 18 год., СРС 78 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Екзамен, МКР
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/Schedules/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: кандидат технічних наук, доцент, Галецький Олександр Сергійович, haletsky_oleksandr@lil.kpi.ua
Розміщення курсу	https://campus.kpi.ua/tutor/index.php?mode=mob&sd=10257&cm=42531&rcms=all&ssm=cm&tree_list=

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Програма навчальної дисципліни «Математичне моделювання і прогнозування енергоефективності мехатронних систем» (далі ММ і ПЕМС) складена відповідно до освітньо-наукової програми «Прикладна механіка» підготовки магістра з галузі знань 13 «Механічна інженерія» за спеціальністю 131 «Прикладна механіка».

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів знань щодо особливостей роботи систем приводів та елементів управління приводами, вмінь раціональної побудови систем, прогнозування їх ефективності та здатностей: критичного аналізу та прогнозування параметрів працездатності нових та існуючих механічних конструкцій, машин, матеріалів і виробничих процесів машинобудування на основі знання та використання сучасних аналітичних та/або комп'ютеризованих методів і методик; розробляти системи керування для приводів; визначати динамічні характеристики гідравлічних та пневматичних елементів мехатронних систем; досліджувати елементи мехатронних систем при різних умовах роботи системи.

Предметом навчальної дисципліни є: принципи дії систем, що можуть застосовувати як класичні схеми керування так і різновидні види енергії для силових виконавчих операцій та елементів систем керування ними. Ці питання в даному курсі розглядаються комплексно з урахуванням сучасних вимог до знань з технічних, технологічних і економічних аспектів машинобудівної галузі.

Знання: основні досягнення у напрямку математичного аналізу механотронних систем; існуючі методика моделювання механотронних систем; існуючі методика аналізу механотронних систем; методи дослідження елементів механотронних систем.

Уміння: користуватись довідковою літературою та комп'ютерними засобами інформації; аналітично та чисельно представити елементи механотронної системи; за існуючими методиками та алгоритмами дослідити динамічні характеристики системи; визначити параметри складових елементів та системи в цілому.

Досвід: аналітично та чисельно представляти елементи механотронної системи; дослідження характеристик систем та складових елементів за різних умов роботи.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Навчальна дисципліна є вибірковою компонентою освітньо-наукової програми «Прикладна механіка» і належить до циклу професійної підготовки. Для вивчення даної дисципліни необхідне успішне засвоєння навчального матеріалу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. У свою чергу ця дисципліна може бути корисною для опанування освітніх компонентів: Наукова робота за темою магістерської дисертації. Частина 3. Науково-дослідна робота за темою магістерської дисертації, Науково-дослідна практика, Виконання магістерської дисертації.

3. Зміст навчальної дисципліни

1. Введення у предмет вивчення. Математичні моделі динамічних систем
2. Класифікація поведінки динамічних систем
3. Наближені методи дослідження нелінійних систем
4. Гамільтонові системи
5. Чисельні методи дослідження динамічних систем
6. Самоорганізація в нелінійних системах
7. Вимірювання та прогнозування
8. Нечіткі моделі

4. Навчальні матеріали та ресурси

Основні література

1. Моделювання електромеханічних процесів і систем: Навч. посіб. / О.В. Данілін, В.М. Чермалих, П.В. Розен. – К.: НТУУ «КПІ», 2007. – 52 с.
2. Цифрові системи управління електроприводом: навч. посіб. / О.В. Чермалих, О.В. Данілін, І.Я. Майданський, А.В. Босак. – К.: НТУУ «КПІ», 2012. – 72 с

Додаткові література

3. Shuguang Li Particle robotics based on statistical mechanics of loosely coupled components / Shuguang Li, Richa Batra, David Brown, Hyun-Dong Chang, Nikhil Ranganathan, Chuck Hoberman, Daniela Rus & Hod Lipson // Nature, 2019 - nature.com;
4. Carmel Majidi Mechanics of fluid-elastomer systems in soft robotics / Carmel Majidi // Soft Machines Lab, Carnegie Mellon University, Pittsburgh, PA, United States // Available online 19 October 2018;
5. Maria Chiara Carrozza The Socialization of Robotics / Maria Chiara Carrozza // Scuola Superiore Sant'Anna The BioRobotics Institute Pisa Italy // 01 August 2018;
6. Лозинський А.О., Мороз В.І., Паранчук Я.С. Розв'язання задач електромеханіки в середовищах пакетів MathCAD і MATLAB: Навчальний посібник. – Львів: Видавництво Державного університету «Львівська політехніка», 2000. – 166 с.
7. Веб-сайт світової математичної енциклопедії - <http://planetmath.org>

Рекомендації та роз'яснення:

Жодне джерело, як і всі перелічені літературні джерела разом, не є достатнім для опанування дисципліни без виконання комплексу основних та кваліфікаційних лабораторних робіт

Всі базові літературні джерела є в бібліотеці КПІ та в методичному кабінеті кафедри

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	Лекція 1. Вступ. Мета і предмет курсу. Основні визначення
2	Лекція 2. Імітаційне, об'єктно-орієнтоване моделювання
3	Лекція 3. Побудова математичних моделей технічних систем
4	Лекція 4. Структурні схеми та дослідження технічних систем
5	Лекція 5. Аналогове та цифрове моделювання
6	Лекція 6. Основні алгоритми автоматичного регулювання
7	Лекція 7. ПІД-регулятор в системах автоматичного регулювання
8	Лекція 8. Реалізація нелінійних елементів різних типів
9	Лекція 9. Побудова структурних схем в просторі станів
10	Лекція 10. Апроксимація функцій
11	Лекція 11. Чисельно-аналітичний метод комп'ютерного моделювання
12	Лекція 12. Дискретна апроксимація лінійних функцій
13	Лекція 13. Комп'ютерне моделювання за допомогою Z-перетворення
14	Лекція 14. Аналіз механічних ланок пружних систем
15	Лекція 15. Методи побудови моделей пружних систем
16	Лекція 16. Математичні моделі електромеханічних систем
17	Лекція 17. Багатомасові механотронні системи
18	Лекція 18. Моделювання розгалужених систем

Самостійна робота студента

№ з/п	Вид самостійної роботи	Кількість годин СРС
1.	Підготовка до лекційних занять	14
2.	Підготовка до лабораторних занять	18
3.	Підготовка до практичних занять	18
4.	Підготовка до МКР	4
5.	Підготовка до екзамену	24
6.	Всього	78

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Система вимог, які викладач ставить перед студентом:

- правила відвідування занять: відповідно до Наказу І-273 від 14.09.2020 р. заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати заохочувальні або штрафні бали. Відповідно до РСО даної дисципліни бали нараховують за відповідні види навчальної активності на лекційних заняттях.
- правила поведінки на заняттях: студент має можливість отримувати бали за відповідні види навчальної активності на лекційних заняттях, передбачені РСО дисципліни;
- використання засобів пошуку інформації на Google-сторінці викладача, в інтернеті;
- правила призначення заохочувальних та штрафних балів: заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їх сума не перевищує 10% стартової шкали.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень. Детальніше: НАКАЗ №НОН/228/2022 ВІД 21.07.2022 "Про затвердження нової редакції положення про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського", https://document.kpi.ua/2022_НОН-228

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: виконання лабораторних робіт, виконання практичних робіт, МКР.

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: екзамен.

Умови допуску до семестрового контролю: мінімальний семестровий рейтинг більше 40 балів.

Рейтинг студента розраховується виходячи із 100-бальної шкали, з них до 60 балів складає стартова шкала. Стартовий рейтинг (протягом семестру) складається з балів, які студент отримує за:

- звіт з лабораторних робіт (20 балів);
- звіт з практичних (20 балів);
- виконання модульної контрольної роботи (20 балів);
- екзамен (40 балів).

Рейтингові бали за лабораторні роботи

Бали	Критерії оцінювання
20	Роботи виконані повністю, зауважень немає, є відповіді на всі запитання.
18	Роботи виконані з несуттєвими зауваженнями, у відповідях трапляються неточності.
16	Роботи виконані з зауваженнями, є відповіді на більшість запитань .
14	Роботи виконані з помилками, є відповіді лише на частину запитань.
12	Роботи виконані із значними помилками, є відповіді лише на окремі питання.
0	Роботи не виконані, звіт не представлений.

Рейтингові бали з практичних робіт

Бали	Критерій оцінювання
20	Завдання виконані, зауважень немає, є відповіді на всі запитання.
18	Завдання виконані з несуттєвими зауваженнями, у відповідях трапляються неточності.
16	Завдання виконані з зауваженнями, є відповіді на більшість запитань.
14	Завдання виконані з помилками, є відповіді лише на частину запитань.
12	Завдання виконані із значними помилками, є відповіді лише на окремі питання.
0	Завдання не виконані, звіт не представлений.

Рейтингові бали за модульну контрольну роботу

Бали	Критерій оцінювання
20	Вірна відповідь більш, ніж на 95 % питань
18	Вірна відповідь більш, ніж на 85 % питань
16	Вірна відповідь більш, ніж на 75 % питань
14	Вірна відповідь більш, ніж на 65 % питань
12	Вірна відповідь більш, ніж на 60 % питань
0	Вірна відповідь менш, ніж на 60 % питань або студент був відсутній

Критерій оцінювання екзамена. Екзаменаційний білет складається з двох завдань.

Кількість балів за одне завдання білета

Бали	Критерій оцінювання
20	Відмінна відповідь (не менше 95% інформації), можливі несуттєві зауваження та неточності
18	Дуже добра відповідь (не менше 85% інформації), суттєвих помилок немає, відповідь на переважну більшість питань, творче мислення
16	Добра відповідь (не менше 75% інформації), грубих помилок немає, відповідь на більшість питань, окремі недоліки
14	Задовільна відповідь (не менше 65% інформації) є зауваження, відповідь на частину питань
12	Достатня відповідь (не менше 60% інформації), суттєві помилки, відповідь на окремі питання.
0	Відповідь невірна або менше 60% інформації, або вона відсутня

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Менше 40	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Приклад екзаменаційного білета

- 1. Математичні основи теорії можливостей.*
- 2. Методи синтезу вимірювально-обчислювальних систем.*

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус): «Математичне моделювання і прогнозування енергоефективності мехатронних систем»

Складено:

доцентом кафедри ПГМ, к.т.н. Галецьким Олександром Сергійовичем

Ухвалено кафедрою ПГМ (протокол № 4 від 11.11.2022 року)

Погоджено Методичною комісією НН ММІ (протокол №4 від 22.12.2022)